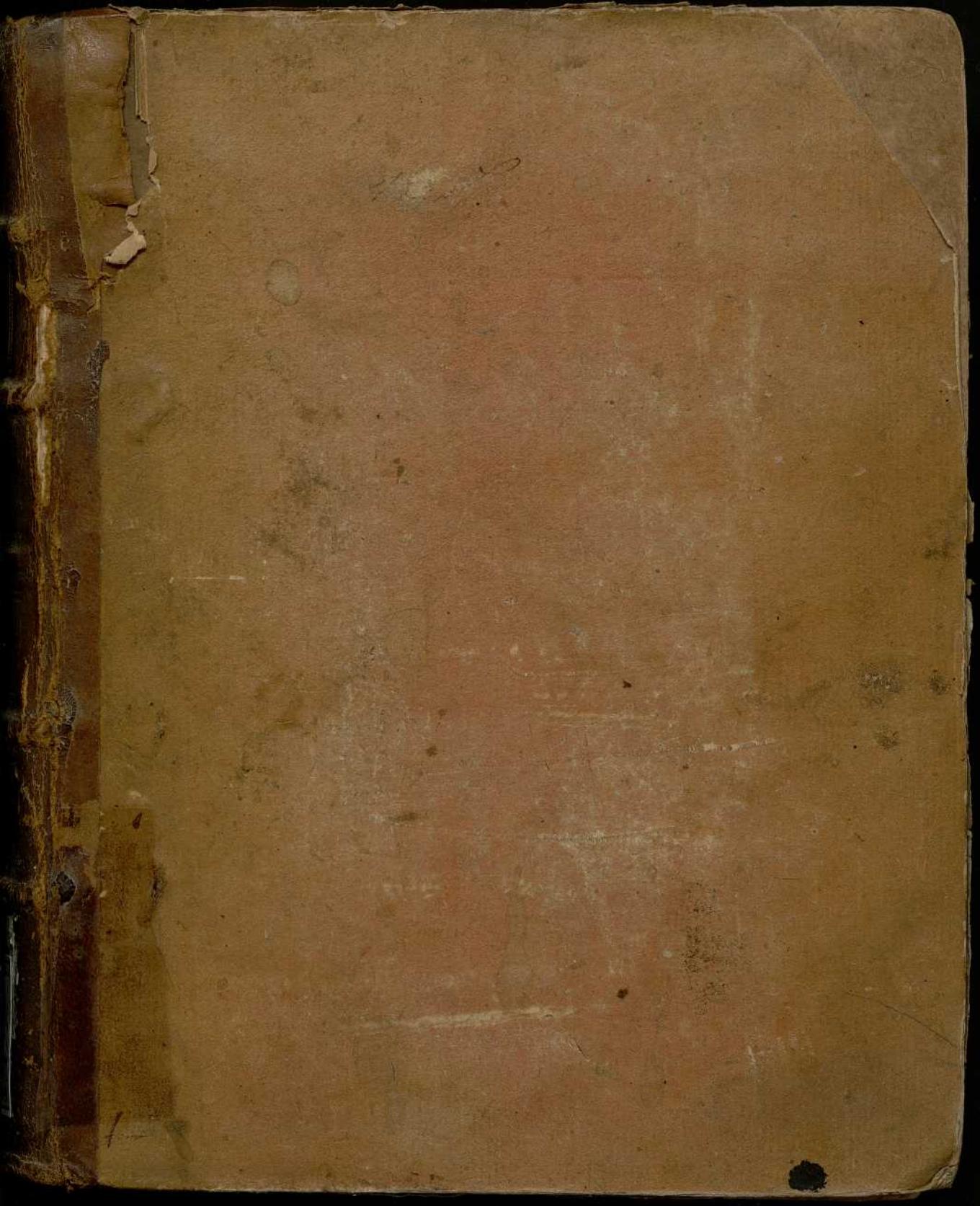
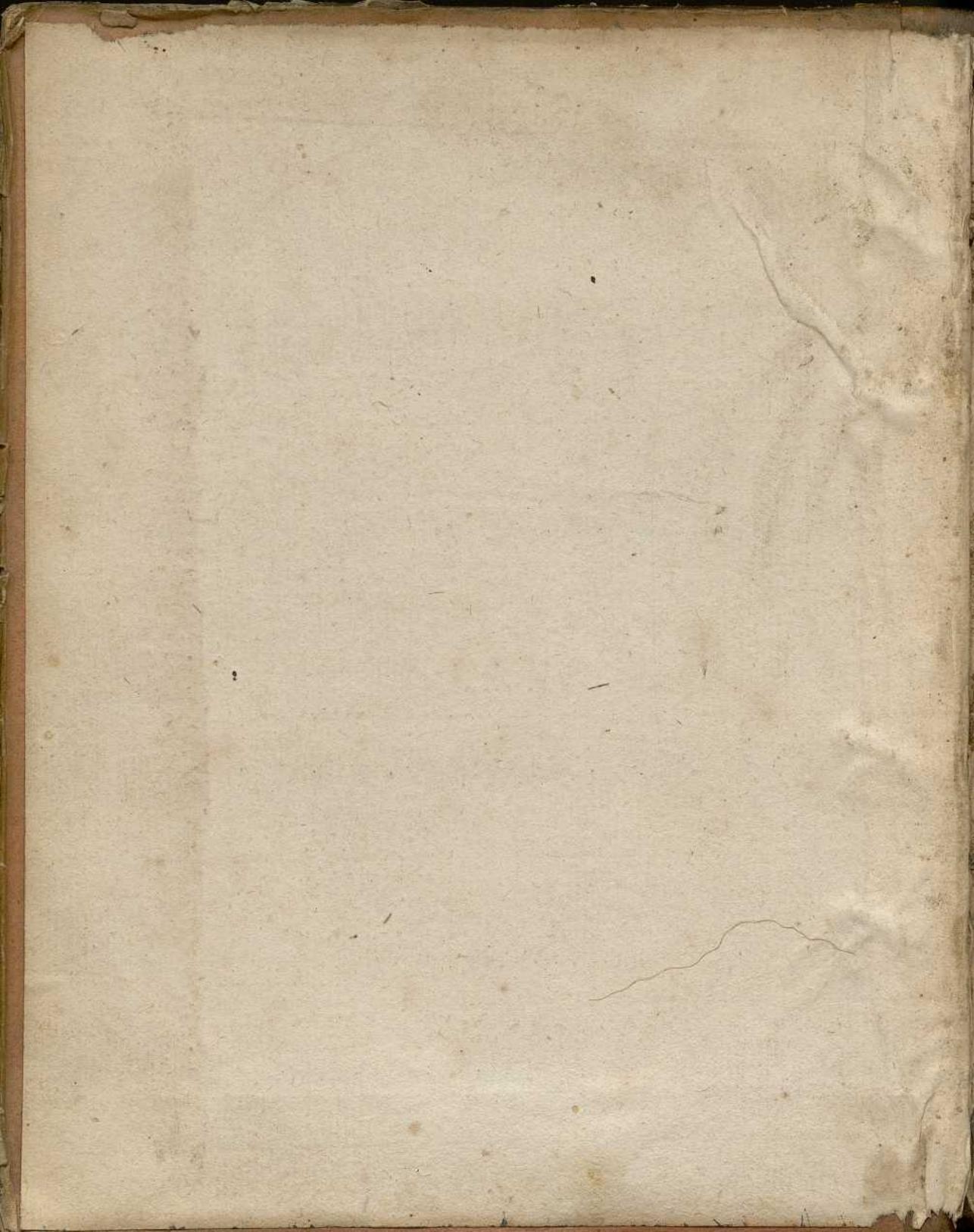

DISSERTA
BOTANICA

A
47
415

BIBLIOTECA HISTÓRICA
GRANADA

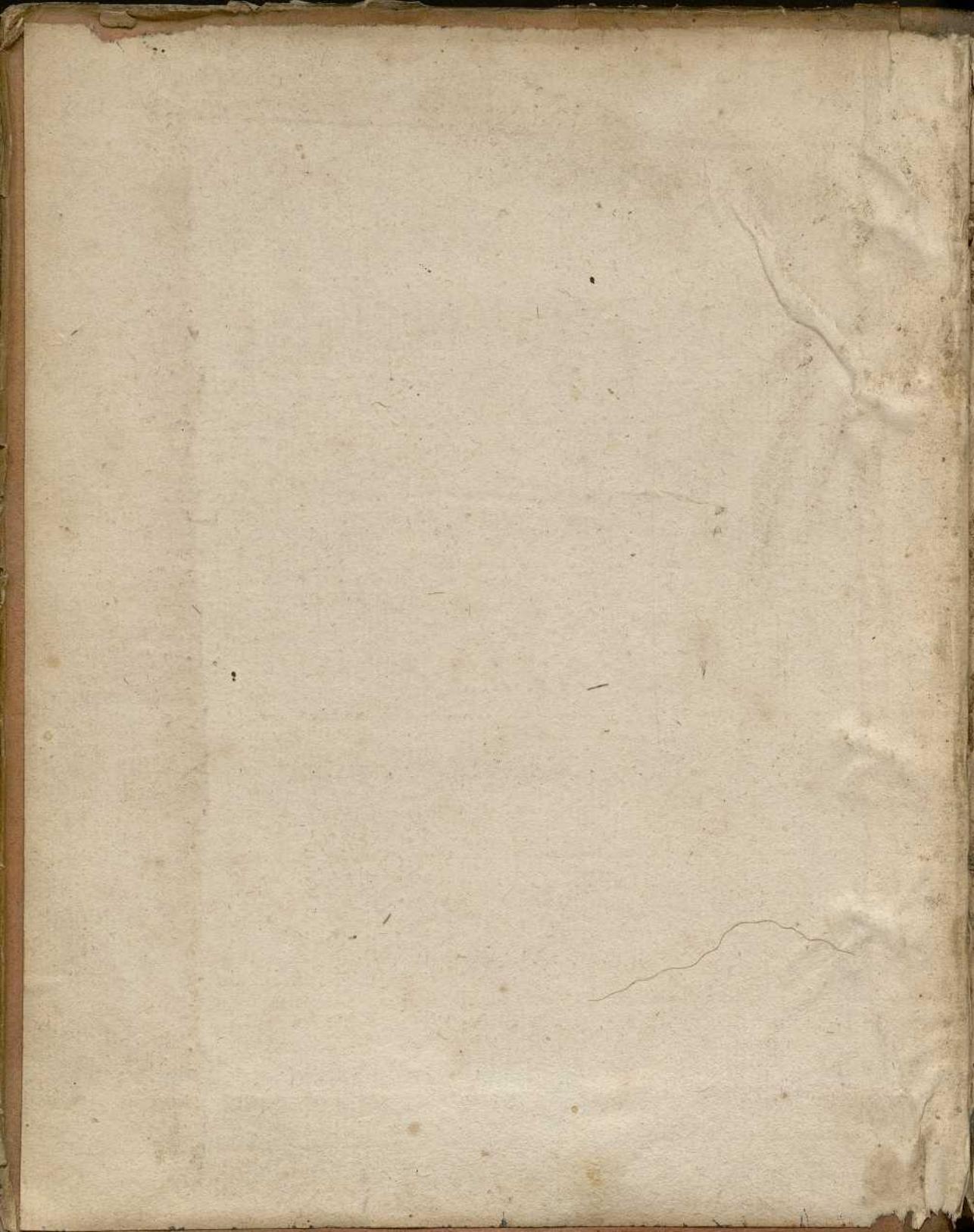
Sala: A
Estante: 47
Folio: 415

X2
2 - 41

reales

A-58(043) HELL

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

BIBLIOTECA HOSPITAL
GRANADA

Sala: A
Estante: 47
Rúbrica: 415

X 2

2 - 41

20 reales

A-58(043) HELL

"formaturi essent, quod firmius esset isto,
"cujus compulsioni unius, qui in Sveco-
"rum angulo mundi non alias novas vidit
"plantas nisi per alios ad eum missas, ope-
"ram et si assiduam dat, Et quod characteri-
"bus a siccis plantis formatis innititur."
Quando pergit nonne &c. dissimulare non
possum, quin Dni. a LINNE, quamvis in an-
gulo orbis siti, certius quam aliis quisque po-
tuerint de novo Genere, novaque Specie ju-
dicare. Etenim omnes adhuc dum nota
plantarum Species ipsis ad manus fuerunt,
unde de novis æquum judicium ferre potue-
runt; neque in his illos errasse constat. Va-
leant igitur Errores borealibus nostris LIN-
NEIS immerito debiti; Valeant critici no-
stri in Summos artis Magistros, in Illustris-
simos Dnos. a LINNE injuriosa opprobria;
Faciant meliora, qui possunt, sed illæsos re-
linquant Divos summorum manes virorum,
qui magna præstiterunt.

D. D.

13

DISSERTATIO BOTANICA

DE

MORACEÆ.

QUAM

CONSENSU EXP. FAC. MED. UPSAL.

PRÆSIDE

CAROL. PET.
THUNBERG,

EQUITE AURAT. REG. ORD. DE VASA,

MEDIC. DOCT. PROFESS. MED. ET BOTAN. REG. ET ORD., ACAD. CÆSAR.

NAT. CURIOS. REG. SCIENT. HOLMIENS. SOCIET. SCIENT. UPSAL. PATR.

HOLM. BEROL. NAT. SCRUT. LUND. HARLEM. AMSTELD. ZELAND. NIDROSIENS.

MEDIC. EDIMBURG. ET NAT. STUDIOS. IBID. MEMBRO; NEC NON ACAD.

MONSPENS. AGRICULT. PARIS. FLORENTIN. ET BATAVIN. IND.

OR. CORRESPOND.

PUBLICE EXAMINANDAM SISTIT
ZACHARIAS COLLIANDER,

STIPEND. REG. SMOLANDUS.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. VIII. DEC. MDCCCLXXXVII.

H. A. M. S.

UP SALIAE,
LITTERIS DIRECTOR. JOHAN. EDMAN.

m. Pourré

à

MONSIEUR

SVENON ANDRÉ MEDIN,
DOCTEUR EN MÉDECINE,
ASSESSEUR AU COLL. ROYAL DE LA MÉDEC. À STOCKHOLM,
PREMIER MÉDECIN DE LA COUR,
MEMBRE DE LA SOCIÉTÉ DE LA MÉDECINE À COPENHAGUE;

&

à

MONSIEUR

*JÉAN GEORGÉ
COLLIANDER,*

MAITRE EN PHILOSOPHIE ET DOCTEUR EN MÉDECINE,
LECTEUR AU COLLEGE ROYAL À WEXIÖ,
MÉDECIN DE LA PROVINCE DE CRONOBERG,
MON TRÈS HONORÉ ONCLE;

DEDICÉE

PAR

VOTRES

*très humble & très obéissant
serviteur*

ZACHARIE COLLIANDER.

DISSERTATIO BOTANICA.

DE

MORÆA.

§. I.

Inter nova illa Plantarum Genera, quæ post reformatam hoc seculo Botanicen, a Botanicis recepta fuerunt, MORÆAM, a JOHAN. MORÆO, Assessore & Medicinæ apud Fahlunenses Doctore celebri & experientissimo, suum matuatum nomen, in Speciebus Plantarum ill. LINNÆI primum commemorari, duplice constare specie diversa, *junccea* scilicet & *vegeta*, perspicimus. Utramque vero hanc speciem MORÆE non nisi unicum, variantem licet, esse postea animadvertisit LINNÆUS, filius, atque in Supplemento suo Plantarum non modo sub triviali nomine *iriopteralæ* comprehensit, sed etiam, quæ ad IREOS Genus, ob petala tria majora barbata, potius referatur, recte omnino dignam declaravit. In Dissertatione itaque de IRIDE Celeb. Præsidis *Iris plumaria* appellata fuit. Cum vero plantarum individua, certe non pauca, cum *Iridibus* summa affinitate juncta, ab illis autem sufficienter distincta, præcipue opera Celeb. Præsidis & imprimis in Promontorio Africes australi, detecta fuerunt, quæ cum celeb. suo Antecessore, juniore LINNÆO, in Supplemento Systematis edendo occupato, communicavit; hæc ad MORÆE Genus, quasi de novo condendum, jure meritoque fuerunt relata.

Descriptione pulcherrimi hujus Generis gratiam apud B. L. me initurum fore, eo magis mihi perswasus

A sum,

sum, quo certo certius sciam, Genus hocce non modo insufficienter ante esse descriptum, sed etiam adeo plurimiis suis fructificationis partibus ludere, ut non facilis sit illa opera, qua eruantur genuinæ illæ notæ, quibus ab aliis generibus rite noscatur, & species veræ eidem re-
ete jungantur.

Ut enim sub hoc Genere species comprehensæ fue-
runt, quæ ad alia genera amandari debuerunt; sic etiam deprehensæ sunt aliorum Generum plantæ, quas ad *Moræas* referre coacti fuerunt Botanici recentiores. Ad IREOS itaque Genus pertinent species supra nominatæ, *Moræa juncea* & *vegeta* atque *fugax*, & ad MORÆAS reduci de-
bent *Ixia gladiata*, *africana*, *flexuosa* atque *chinensis*, *Fer-
raria undulata*, *Sisyrinchium palmifolium* & *bermudiana*.

Corolla in hoc genere, uti & in *Iridibus capensis*, subhexapetala sæpe occurrit, infima basi aliquando vix perspicue connata, sic ut dubius hæreat Examinator attenus, utrum potius monopetala, an hexapetala salutari debeat. Cum vero accuratori examini subjectæ plurimæ species corolla basi coalita instructæ inveniantur, MORÆIS æque ac IRIDIBUS corollam potius monopetalam sexparti-
tam adscribendam esse judicamus.

Filamenta staminum, numero semper tria, in multis, scilicet *melaleuca*, *filiformi*, *spathacea*, *cærulea*, aliis, separata sunt; in aliis vero, præcipue *collina*, *undulata*, *bermudiana* in cylindrum connata Monadelpha deprehenduntur, ut quoque in *Iridibus* non paucis, *Ixiis* aliisque Generi-
bus, australem Africam incolentibus.

Nulla vero fructificationis pars adeo varie ludere ob-
servatur, ac quidem stigma Pistilli, quod in *cærulea*, *spi-
rali* & *africana* simplex; in *bermudiana* bifidum; in *poly-
antbo*, *spathacea*, *compressa*, *palmifolia*, *filiformi* trifidum;
in

in *undulata*, *melaleuca* tripartito - multifidum; in *collina* trifido - cucullatum; in *flexuosa* sexfidum; sic ut in hoc, licet in plurimis ad numerum ternarium proxime accedat, nulla certa characteristica nota quærenda sit.

Dignoscenda igitur erit *MOREA* a Triandriæ *Mognyniæ* Bulbosarum plantarum Generibus, imprimis ab *Iridibus* sequenti charactere esentiali:

Corolla monopetala, sexpartita, inæquali: laciniis erectis. Stigmatibus tribus.

§. II.

CHARACTER GENERICUS.

CAL. *Spatia duplex*, exterior major; utraque convoluta, lanceolata, glabra, erecta.

COROLLA submonopetala, campanulata, inæqualis: *laciniæ* tres majores, obovatæ, obtusæ; tres minores, breviores vel angustiores, oblongæ, obtusæ.

STAM. *Filamenta tria*, sæpe libera, rarius in cylindrum connata.

Anteræ lineares vel ovatæ.

PIST. *Germen inferum.*

Stylus filiformis, erectus, corolla brevior.

Stigma varium, simplex, bipartitum, trifidum sæpius, sexfidum, tripartito - multifidum, rarius trifido - cucullatum.

PERIC. *Capsula oblonga*, glabra, trigona, trivalvis, trilocularis.

Semina plurima, glabra.

§. III.

DIVISIO SPECIERUM.

* *Scapo ancipi:*

- melaleuca.* 1. M. scapo ancipi, foliis subfalcatis, flore subsolitario.
- spiralis.* 2. M. scapo compresso articulato, foliis erectis, floribus alternis subsecundis.
- africana.* 3. M. scapo ancipi, foliis distichis, floribus capitatis, spathis membranaceis laceris.
- pusilla.* 4. M. scapo ancipi, foliis distichis, flore subsolitario.
- bermudiana.* 5. M. scapo ancipi, foliis distichis, floribus capitato-umbellatis, spathis membranaceis.
- palmifolia.* 6. M. scapo ancipi, foliis ensiformibus nervosis, floribus spicatis.
- ixioides.* 7. M. scapo compresso, foliis distichis nervosis, florum umbellis pedunculatis.
- gladiata.* 8. M. scapo foliisque compressis, spica laterali solitaria involucro duplo breviore.
- aphylla.* 9. M. scapo foliisque compressis, spica laterali solitaria involucro multoties breviore.
- filiformis.* 10. M. scapo foliisque compressis subfiliformibus, flore solitario terminali.

** *Scapo tereti:*

- spathacea.* 11. M. scapo foliisque teretibus dependentibus, spicis lateralibus aggregatis.
- flexuosa.* 12. M. scapo tereti articulato, folio reflexo subundulato nervoso.
- collina.* 13. M. scapo tereti, folio dependente, laciniis corollæ subæqualibus.
- polyanthos.* 14. M. scapo tereti, foliis flexuoso-erectis, laciniis corollæ alternis minoribus.

CÆRUS.

- cærulea.* 15. M. scapo tereti, foliis distichis, florum capitulis alternis, spathis membranaceis integris.
- umbellata.* 16. M. scapo tereti striato, florū spicis umbellato-paniculatis, involucris diphyllicis longissimis.
- crispa.* 17. M. scapo tereti articulato, folio convoluto criso reflexo.
- iridioides.* 18. M. scapo tereti, foliis distichis linearibus, flore subsolitario terminali.
- chinensis.* 19. M. scapo tereti, foliis distichis ensiformibus, floribus umbellatis.
- parvonia.* 20. M. scapo tereti, foliis distichis, flore solitario, corollæ laciniis alternis hastatis.
- undulata.* 21. M. scapo ramosissimo, foliis vaginantibus carnosis, corolla crispa.

§. IV.

DESCRIPTIONES SPECIERUM.

Radix carnosa, fibrosa; vel bulbosa.

Scapus sæpiissime simplex, rarius ramosus; anceps vel teres; glaber, erectus.

Folia linearia, linear-lanceolata vel ensiformia, disticha sæpius, integra, glabra.

1. M. *MELALEUCA*: scapo ancipiri, foliis subfalcatis, flore subsolitario.

Radix carnosa, fibrosa.

Scapus simplex, anceps, articulatus, erectus, glaber, pedalis vel bipedalis.

Folia radicalia plura, disticha, linear-ensiformia, erecta, striata, glabra, scapo triplo breviora, subfalcata, duas lineas lata; *scapi* spathacea, juxta artiz

articulos alterna, sensim breviora; inferiora tripolicaria, superiora pollicaria.

Flores terminales, solitarii, vel duo; raro tres, umbellati, pedunculati, erecti.

Pedunculi breves, inaequales, glabri, crassi.

Spathæ binæ infra pedunculos, oppositæ, lanceolatæ, concavæ, glabræ, virides, apice membranaceæ, erectæ, unguiculares.

Corolla submonopetala, inaequalis, ad basin fere sexpartita, patens, facile fatiscens: *Laciniæ* tres maiores, obovatæ, obtusæ, subemarginatæ, concavæ, basi albæ, versus apicem cæruleæ, pollicares; tres minores, ceteris multo breviores & angustiores, ovatæ, obtusæ, concavæ, basi albæ, a medio ad apicem atræ.

Filamenta tria, subulata, alba, erecta, brevissima.

Antheræ lineares, flavæ, lineam longæ.

Stylus filiformis, erectus, albus.

Stigma multipartitum, cærulescens.

2. M. SPIRALIS: scapo compresso articulato, foliis erectis, floribus alternis subsecundis.

Scapus anceps, striatus, glaber, articulatus, erectus, pedalis vel paullo ultra.

Folia radicalia linearia, acuta, striata, erecta, scapo vix breviora; *scapi* alterna, spathæformia.

Flores alterni, subsecundi, laterales.

Spathæ brunneæ, concavæ, acuminatæ, subbifloræ, longitudine corollæ.

Corolla subhexapetala, albido-cærulea, nocte & post florescentiam spiraliter convoluta. *Laciniæ* æquales, campanulato-patentes, ovatæ, obtusæ, pollicares, extus albo-virescentes, intus albæ; inferne crassæ, intus basi macula cordata purpurea.

Fi-

Filamenta tria, corolla breviora, filiformia, alba.
Antheræ oblongæ, sulcatæ, croceæ, erectæ.

Stylus filiformis, staminibus longior, albus.

Stigma simplex, truncatum, villosum, violaceum.

3. M. AFRICANA: scapo ancipiti, foliis distichis, floribus capitatis, spathis membranaceis laceris.

Radix fibrosa.

Scapus simplex vel ramosus sæpius, anceps, articulatus, glaber, erectus, digitalis usque spithameus.

Folia radicalia disticha, linear-i-ensiformia, striata, erecta, scapo breviora; *scapi* spathæformia.

Flores terminales, capitati, cærulei.

Spathe binæ, oppositæ, concavæ, basi & dorso fuscæ, apice & margine membranaceæ, albæ, multipartito-laceræ.

Stigma simplex.

4. M. PUSILLA: scapo ancipiti, foliis distichis, flore sub-solitario.

Radix fibrosa.

Scapus simplex, erectus, anceps, uniflorus vel biflorus, palmaris.

Folia radicalia, disticha, linear-i-lanceolata, sub-falcata, striata, glabra, scapo breviora.

Spathæ navicularis, integræ, longitudine floris.

Corolla subhexapetala, cærulea, post florescentiam spiraliter convoluta: *Laciniae* alternæ angustiores.

5. M. BERMUDIANA: scapo ancipiti, foliis distichis, floribus capitato-umbellatis, spathis membranaceis.

Scapus anceps, simplex, sæpius ramosus, glaber, spithameus.

Rami divaricati, scapo similes, apice geniculati.

Folia basi & circa genicula plura, amplexicaulia, linear-i-ensiformia, striata, glabra, erecta, longitudine ramorum.

Flo-

Flores in ramis terminales, umbellati.

Pedunculi teretes, glabri, uniflori, unguiculares.
Spathe foliis similes, integræ.

Corolla submonopetala, ad basin fere sexpartita:
Laciniae oblongæ, obtusæ, cuspidatæ, cœruleæ,
basi luteæ.

Filamenta tota in cylindrum connata, alba, co-
rolla dimidio breviora.

Anterae trigonæ, luteæ, erectæ.

Stylus filiformis, intra cylindrum filamentorum.

Stigma clavatum, apice bifidum, laciinis erectis,
subulatis.

Obs. Corollam quadripartitam semel inveni.

6. M. *PALMIFOLIA*: scapo ancipiti, foliis ensiformibus ner-
vosis, floribus spicatis.

Descripta est in Linn. Mantiss. p. 122.

7. M. *Ixioides*: scapo compresso, foliis distichis nervosis,
florum umbellis pedunculatis.

Radix fibrosa.

Scapus compressus, apice ramosus, striatus, gla-
ber, erectus, bipedalis & ultra.

Folia radicalia plurima, disticha, linearia, apice
attenuata, striata, glabra, erecta, longitudine fere
scapi; in scapo unum vel pauca, similia.

Flores in ramulis terminales, umbellati, minuti,
albi, circiter tres vel quatuor.

Spathe lanceolatae, pedunculis breviores.

Pedunculi capillares, pollicares.

8. M. *GLADIATA*: scapo foliisque compressis, spica laterali
solitaria involucro duplo breviore.

Scapus simplex, compressus, glaber, rigidus, te-
nuissime striatus, enodis, erectus, tripedalis vel ultra.

Folia scapo similia, radicalia, linearia, rigidula,
gla-

glabra, pauca, erecta, striata. integra, scapo tenuiora, ejusdem longitudine.

Spicæ capitatae, terminales, floribus alternis, pedunculatis.

Pedunculus hirtus, uniflorus.

Spathæ plures, imbricatae, inæquales, navicularies, striatae, apice compressæ, glabræ, extima duplo longior.

Corolla flava, patens, subhexapetala.

Stigmata tria, simplicia, patentia, recta.

9. M. APHYLLA: scapo foliisque compressis, spica laterali solitaria involucro multoties breviore.

Scapus aphyllo, compressus, enodis, striatus, glaber, erectus, pedalis & ultra.

Capitula supra medium in scapo lateralia floribus luteis.

Involucrum e scapo continuatum, capitulo florum decies longius, curvatum.

10. M. FILIFORMIS: scapo foliisque compressis subfiliformibus, flore solitario terminali.

Scapus subfiliformis, compressus, enodis, simplex, erectus, striatus, glaber, pedalis.

Folia radicalia, filiformia, compressa, striata, flexuoso-erecta, scapo breviora, duo vel tria.

Flos solitarius, terminalis.

Involucrum extimum flore duplo brevius.

Spathæ alternæ, glabræ.

Corolla subhexapetala, infima basi connata, lutea.

Laciniae patentes, alternæ angustiores.

Filamenta tria, corolla breviora, lutea.

Stylas filamentis brevior, erectus, flavus.

Stigmata tria, filiformia, patentia, lutea.

11. M. SPATHACEA: scapo foliisque teretibus dependentibus, spicis lateralibus aggregatis.

Scapus teres, striatus, glaber, enodis, erectus, semiorgyalis.

Folia radicalia, teretia, striata, primum erecta, dein dependentia, scapo longiora.

Florum capitula subterminalia e spicis aggregatis lateralibus, involucro brevioribus.

Spathæ glumaceæ, acutæ.

Corolla subhexapetala, vix basi connata: Laciniaæ æquales, sed alternæ duplo angustiores, patentes, oblongæ, obtusæ, medio vena elevata, unguiculares, flavæ.

Filamenta tria, subulata, corolla multo breviora.

Antheræ globosæ, sulcatae, incurvæ, flavæ.

Stylus filiformis, filamentis brevior.

Stigmata tria, erecto-patentia, obtusa, flava, filamentis longiora.

12. M. FLEXUOSA: scapo tereti articulato, folio reflexo subundulato nervoso.

Radix bulbosa.

Scapus teres, articulatus, simplex & ramosus, striatus, erectus, glaber, pedalis & ultra.

Folium radicale unum, raro duo, lineare, striatum, reflexum, scapo brevius; ramea similia.

Flores alterni in scapi rachide flexuosa.

Spathæ oblongæ, apice acutæ, laceræ.

Corolla subhexapetala: Laciniaæ basi vix connatae, subæquales, ovatae, obtusæ cum acumine, concavæ, linea longitudinali elevata, patentes, unguiculares, supra flavae, subtus tres alternæ virescentes.

Filamenta tria, subulata, erecta, flava.

Antheræ lineares, incurvæ, flavæ.

Stylus simplex.

Stigmata sub sena, filiformia, erecto-patentia, obtusa, duobus semper approximatis, flava, filamentis paullio longiora.

13. M.

13. M. COLLINA: scapo tereti, folio dependente, laciniis corollæ subæqualibus.

Radix bulbosa, fibrosa, ovata, striata.

Scapus ramosus, erectus, multiflorus, glaber, pedalis.

Rami alterni, compressi, spathis involuti, glabri, uniflori, bipollicares, ex eodem centro circiter tres, inæquales.

Folium unicum, ensiforme, scapo duplo longius, inferne vaginans, integerrimum, striatum, glabrum, concaviusculum, dependens.

Flores terminales, in ramis solitarii.

Spathe bivalvis, pedunculos vaginans, lanceolata, longe acuminata, concava, striata, glabra, viridis, pollicaris; valvulae subæquales.

Corolla subhexapetala, erecta: *Laciniæ* oblongæ, obtusæ, subæquales, patentes, carneæ vel flavæ, extus linea nigra; inferne crassiores, basi connatæ, incarnatæ vel viridi-flavescentes, angustatæ: tribus exterioribus basi fovea nectarifera.

Filamenta tria, tota connata in cylindrum, corolla dimidio breviora.

Antberæ lineares, emarginatæ, intus planæ, extus trisulcatae, flavæ: dente utrinque uno.

Germen inferum, ovatum, trisulcum, glabrum.

Stylus trigonus, trisulcatus, staminibus paullo longior, superne incrassatus, flavescens.

Stigmata tria, trigona, subclavata, cucullato-bilabiata: labio exteriore truncato, emarginato, interiore bipartito; laciniis acutis, brevibus, inflexis.

Capsula oblonga, trisulcata, sensim crassior, glabra, trivalvis, trilocularis, pollicaris.

Obs. 1. *Variat* flore flavo & aurantiaco.

2. *Differt* a reliquis *Moraïs*: corolla subregulari

& æquali *Ixiæ*; stigmatibus bilabiatis, laciniis corollæ exterioribus fovea nectarifera.

3. *Convenit* cum *Iridibus*: stigmatibus bilabiatis, labio interiori bipartito.

4. *Scapus* uniarticulatus, ad medium usque folio vestitus videtur esse simplex, cum plurimi pedunculi cum floribus latent intra spathas imbricatas, sensimque florent; sed vere est ramosus, ramis dichotomo-alternis, qui apice iterum dividuntur in duos, tres vel quatuor ramulos vel potius pedunculos inæquales, quorum unus vel duo simul florem aperiunt, interdum plures.

14. M. *POLYANTHOS*: scapo tereti, foliis flexuoso-erectis, laciniis corollæ alternis minoribus.

Scapus teres, articulatus, paniculatus, erectus, pedalis.

Rami & *ramuli* filiformes, erecti, geniculati.

Folium radicale lineare, striatum, erectum, curvatum, scapo longius; *vanea* similia.

Flores in ultimis ramulis capillaribus solitarii, bini, tres.

Corolla subhexapetala, cærulea, subregularis: *Lacinia* ovatae, obtusaæ, patentes, tres alternae paulo angustiores & breviores, inferne linea flava, extus viridi.

Antberæ lineares, flavæ.

Stigmata tria, vix bilabiata, sed bifida.

15. M. *CÆRULEA*: scapo tereti, foliis distichis, florum capitulis alternis, spathis membranaceis integris.

Scapus teres, simplex, striatus, glaber, erectus, bipedalis.

Folia radicalia plurima, disticha, linearia, stria-ta, glabra, erecta, scapo breviora.

Flores laterales, alterni, spicato-capitati, plurimi,

Capit-

Capitula pedunculata, pedunculis teretibus unguicularibus.

Spatæ universales naviculares, acuminatæ, longitudine capituli; *partiales* ovatæ, integræ, margine membranaceæ.

Corolla subhexapetala, cærulea. *Lacinia* ovatæ, obtusæ, concavæ, venosæ, erecto-patentes, glabrae; alternæ paullo angustiores.

Filamenta corollæ basi inserta, subulata, brevissima, cærulea.

Anteræ oblongæ, obtusæ, basi bifidæ, extus sulcatæ, intus læves, lateraliter insertæ, flavæ, longitudine fere corollæ.

Germen inferum, triangulare, glabrum.

Stylus filiformis, longitudine staminum, corolla brevior, subulatus, cæruleus.

Stigma simplex, obtusum, trigonum.

Capsula oblonga, trigona, sensim inferne attenuata, glabra, trivalvis, trilocularis.

16. M. UMBELLATA: scapo tereti, florum spicis umbellato-paniculatis, involucris binis longissimis.

Scapus teres, striatus, glaber, erectus, simplex, pedalis.

Flores terminales, umbellato-paniculati.

Involucra duo sub umbella, linearia, striata; alterum brevius, acuminatum, umbella paullo longius; alterum lineare, reflexum, longitudine scapi.

Flores in apicibus solitarii, bini vel tres, pedunculati, cærulei.

17. M. CRISPA: scapo tereti articulato, folio reflexo undulato criso.

Scapus simplex, teres, spithameus.

Folium radicale, solitarium, lineare, convolutum, hinc inde marginè crispum, longitudine scapi.

Flores terminales, pedunculati, pauci, cærulei.

18. M. IRIDIODES: scapo tereti, foliis distichis linearibus, flore subsolitario terminali.

Radix fibrosa.

Scapus teres, vix compressus, articulatus, glaber, simplex vel parum ramosus, erectus, pedalis vel ultra.

Folia radicalia, plura, disticha, linearia, nervosa, glabra, apice acuminata, erecta, scapo paullo breviora.

Flores terminales, raro plures, sæpe solitarii.

19. M. CHINENSIS: scapo tereti, foliis distichis ensiformibus, floribus umbellatis.

Panicula florum trichotoma floribus umbellatis.

Ulteriorem descriptionem videre licet in Thunb.

Flor. Japonica p. 34.

20. M. PAVONIA: scapo tereti, foliis distichis, flore solitario corollæ laciniis alternis hastatis.

Descriptio occurrit in Linn. Suppl. Syst. p. 407.

21. M. UNDULATA: scapo ramosissimo, foliis vaginantibus carnolis, corolla crispa.

Radix bulbosa. Bulbus solidus, carnosus, orbiculatus, depresso, laevis, fibrillosus, magnitudine rapae minoris. Bulbi sæpe tres vel plures moniliformi-articulati, approximati.

Scapus ramosus, totus foliis spathæformibus tectus, teres, glaber, carnosus, sublignosus, erectus, pedalis vel bipedalis.

Rami alterni, distichi, inferiores longiores, superiores sensim breviores, virgati, iterum ramulosi.

Folium radicale unicum, vel pauca, obverso margine vaginans, lineare, carnosum, utrinque medio linea elevata carinatum, integrum, striatum, glabrum, longitudine scapi, duas lineas latum, erecto-patens; Ramea inferiora, ramorum basin amplexantia, disticha, vagina lata margine obverso

va-

vaginantia, tandem compressa, obtusa, striata, glabra, carnosa, radicali similia, patentia, spithamæ vel palmaria. *Ramulorum* & suprema spathacea, convoluto-vaginantia vagina lata, disticha, approximata, imbricata, ultimo apice compressa, striata, glabra, carnosa, inflata, pollicaria vel paullo ultra. *Margines* vaginalium foliorum omnium tenues, membranacei, albi. *Vagineæ* pollicem latæ.

Flores in ultimis ramulis bini, pedunculati, intra folia spathacea reconditi, sensim florentes.

Pedunculi trigoni, glabri, brevissimi.

Spatha simplex, foliacea.

Corolla subhexapetala, inæqualis, basi connatae. *Laciniæ* patentes, apice reflexæ, ovatæ, acuminatæ, obtusæ, linea supra elevata, subtus fulco longitudinali, margine omni cartilagineo crimpæ, unguem latæ; tres alternæ paullo angustiores.

Color subtus pallide flavus nigredine pellucente; supra tristis seu ex purpureo-fuscus, inferne purpureis transversis fasciis lineisque. *Margo* pulcherrime crispus, subolivaceus.

Corollæ laciniæ pollicares, carnosæ-fragiles, fatiscentes.

Filamenta tria, ultra medium in cylindrum purpureo-maculatum connata; apice linearia, marginata, patentia, stigmatibus subjecta, longitudine dimidia corollæ.

Antberæ ovatæ, compressæ, incumbentes, subcordatae, subtus fuscae, supra fulvæ.

Stylus filiformis, albus, cylindro staminum involutus, ejusdemque longitudine.

Stigmata tria, bifida fere ad basin; laciniæ linearis,

res, patentes, filiformi - multifidæ, purpureæ filis apice flavescentibus, divaricatæ, lineam longæ.

Capsula oblonga, trigona angulis obtusis, glabra, trisulca, trivalvis, trilocularis.

Semina plurima, ovata, glabra.

Obs. *Convenit* cum *Galaxiis* stigmatibus filiformi-multipartitis.

Intima spatha tenuissima & pellucida est.

Corollæ facile decidunt & difficile siccantur.

Variat petalis supra albis purpureo - variegatis & punctatis.

§. V.

SYNONYMA.

melaleuca. Moræa lugens Linn. Suppl. Syst. Veget. p. 99. Syst. Veg. XIV. p. 93. Tab. Dissert. I.

spiralis. Linn. Suppl. p. 99. Syst. Veget. XIV. p. 93.

africana. Ixia africana Linn. Spec. Plant. p. 51. Moræa africana Linn. Syst. Veget. XIV. p. 93.

bermudiana. Sisyrinchium bermudiana. Linn. Spec. Plant. p. 1353. Syst. Veget. XIV. p. 820.

palmifolia. Sisyrinchium palmifolium. Linn. Spec. Plant. p. 1352. Ejusd. Syst. Veget. XIV. p. 820.

gladiata. Ixia gladiata. Linn. Suppl. p. 93. System. Veg. p. 93.

apbylla. Linn. Suppl. p. 99. System. Veg. p. 93. Vid. Tab. Dissert. nostr. 2.

filiformis. Linn. Suppl. p. 100. System. Veget. p. 93. Tab. Dissert. I.

spathacea. Linn. Suppl. p. 99. System. Veget. XIV. p. 92. Tab. Diss. I.

flexuosa. Ixia longifolia. Jacq. Hort. Vol. 3. t. 90. Moræa flexuosa, Linn. Suppl. p. 100. Syst. Veg. XIV. p. 93. poly-

- polyanthos.* Linn. Suppl. p. 99. Syst. Veg. XIV. p. 92.
cærulea. Gladiolus capitatus. Vid. Dissert. nostr. Tab. I.
Linn. Spec. Plant. p. 53.
iridoides. Linn. Syst. Veget. XIV. p. 93. Mant. p. 28.
chinensis. Ixia chinensis. Linn. Spec. Plant. p. 52. Moræa
chinensis. Thunb. Flor. Japon. p. 34. Linn.
Syst. Veg. XIV. p. 93.
pavonia. Ferraria pavonia. Linn. Syst. Veg. XIV. p. 820.
undulata. Ferraria undulata. Linn. Spec. Plant. p. 1353.
Syst. Veget. XIV. p. 820.

§. VI.

FLORENDI TEMPUS

- Africanarum specierum, quas collegit Cel. Dom.
Præses, heic tantum indicare licet; floret nempe
melaleuca: Septembri, Octobri.
spiralis: Augusto.
africana: Augusto & sequentibus mensibus, in monti-
bus sæpe in Mensem Martii.
bermudiana: Decembri.
gladiata: Junio.
spathacea: Julio & sequentibus mensibus communiter;
sed per totum fere annum florem unum vel
alterum aperit.
flexuosa: Octobri, Novembri, Decembri, Januario.
collina: Junio & sequentibus mensibus.
cærulea: Augusto, Septembri, Octobri, Novembri.
umbellata & *undulata:* Augusto, Septembri.

§. VII.
LOCUS

Ubi spote crescunt, varius est; occurrunt nempe
MORÆA species in omnibus mundi partibus, imprimis
C ve-

vero multæ Australem Africam inhabitare deprehenduntur. Crescunt
palmifolia in Brasilia.

ixioides in Nov. Zelandia. D. Pr. FORSTER.

iridioides in Oriente, Constantinopoli.

chinensis in China & Japonia.

pavonia in Mexico.

Reliquæ omnes species in capite bonæ spei, scilicet
melaleuca in campo infra Paarlberg latere occidentali in-
 ter frutices, in summis lateribus Paardeberg, inque
 arenosis prope Ribek Casteel.

africana in collibus prope Cap, in campis arenosis extra
 urbem, prope Constantiam & alibi sæpe in sum-
 mis montibus.

bermudiana in montibus inter Hottentots Hollands Kloof &
 Houthoek, Teste Linnæo in virginia & Bermudis.
gladiata infra latus orientale & occidentale Taffelberg,
 rarior.

spatacea in collibus infra Taffelberg & Duyvelsberg co-
 piosissime atque alibi, tædiosissima ambulantibus,
 quorum pedes folia dependentia irretiunt, ut fa-
 cile cadant.

flexuosa: prope Bergrivier, vier en twintig Rivieren,
 Olyfants rivier, a Roode Sand usque ad Hauteniquas,
 ubique vulgaris.

collina: prope Cap, extra urbem copiosissime & alibi
 vulgaris.

cærulea: in montibus inter Hauteniquas & Langekloof; in
 collibus circum Cap rarior.

polyantbos: in regione Korè rivier.

umbellata: juxta Picketberg.

crispa: in Roggeveld.

undulata: in littore prope Leuwestaart extra urbem, ex-
 tra Groote Battery & prope Bergrivier.

§. VIII.

USUS

- harum in vita communi non est nullas; etenim
 1:0 esculentam sese præbet *M. flexuosa*, cuius bulbi cocti
 comeduntur ab incolis Europæis æque ac ab Hot-
 tentortis.
- 2:0 In Europæis Hortis introductæ & cultæ fuerunt va-
 riæ species ob speciosos suos flores, ut *bermudiana*,
iridioides, *chinensis*, *flexuosa*, *undulata*.
- 3:0 Horam diei, horologii instar, monstrant plures, im-
 primis *M. undulata*, quæ circa horam quartam ve-
 spertinam, decadente sole, flores suos claudit & i-
 terum hora nona matutina aperit.
- 4:0 Speciosæ valde sunt *cærulea*, *chinensis*, *iridioides*, aliæ. Et
 5:0 Singulares maxime atque admiratione summa dignæ
 perplures hujus generis species, e. gr.
- a. *M. melaleuca* floribus suis, partim albis, par-
 tim atris.
 - b. *spiralis*, corollam uti plures congeneres suam
 spiraliter involvens.
 - c. *undulata* quæ
 - α. tota carnosa, glabra & diaphana est.
 - β. cuius corollæ margo densissime uti & pul-
 cerrime crispus.
 - γ. cuius corolla colore & crispatura refert
 araneam majorem.
 - δ. cuius odor debilis & ingratus.
 - ε. cuius corollæ tristis & cadaverosus color
 muscas, ut sibi insideant, allicit, in-
 star *Stapeliae*.

EX-

EXPLICATIO TABULARUM.

Tab. 1. MORÆA *spathacea.*

filiformis.

melaleuca.

2. MORÆA *apbylla.*

cærulea.

OPERA

EXPLICATIO TABULARUM.

Tab. 1. MORÆA *spathacea.*

filiformis.

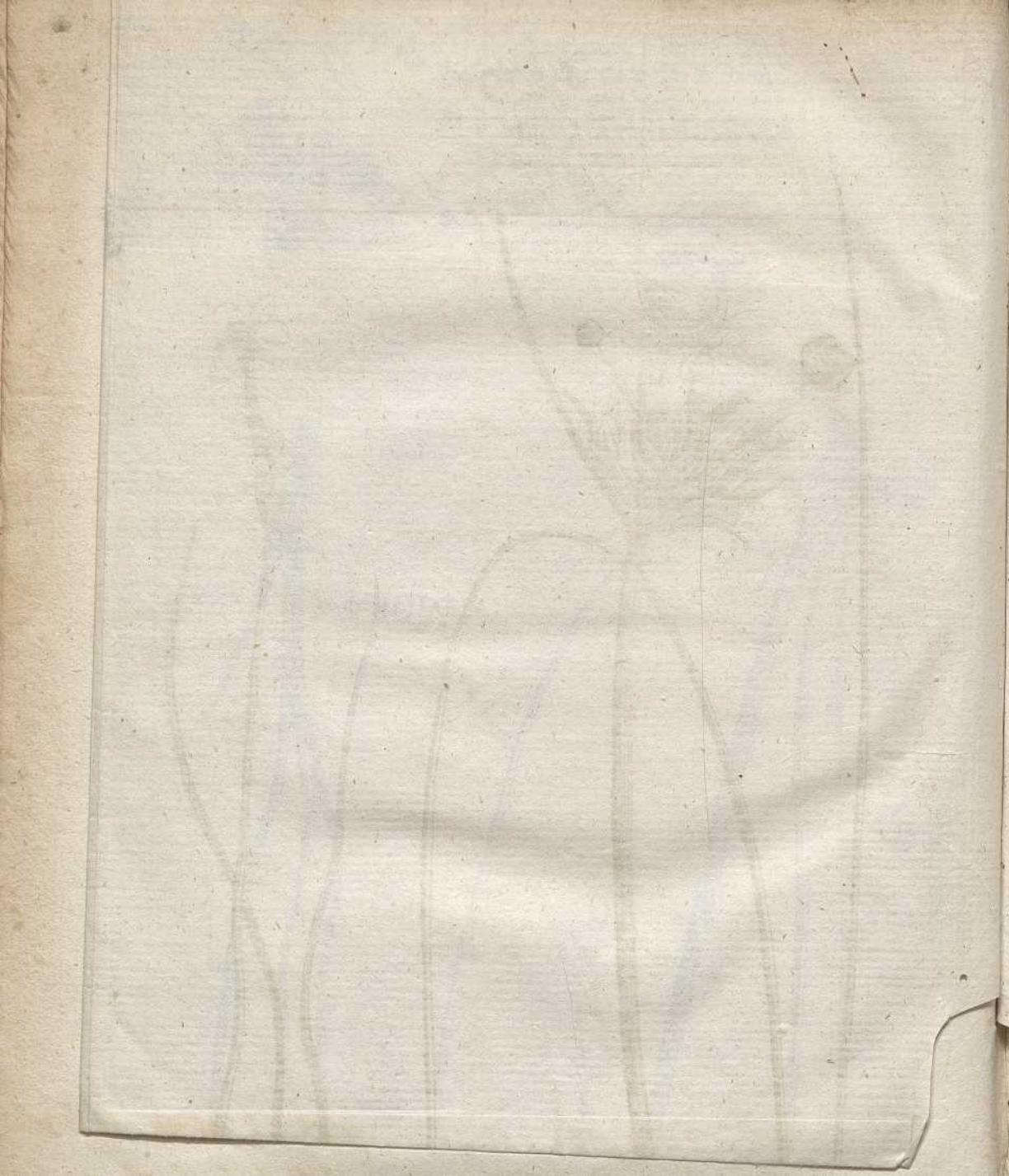
melaleuca.

2. MORÆA *apbylla.*

cærulea.

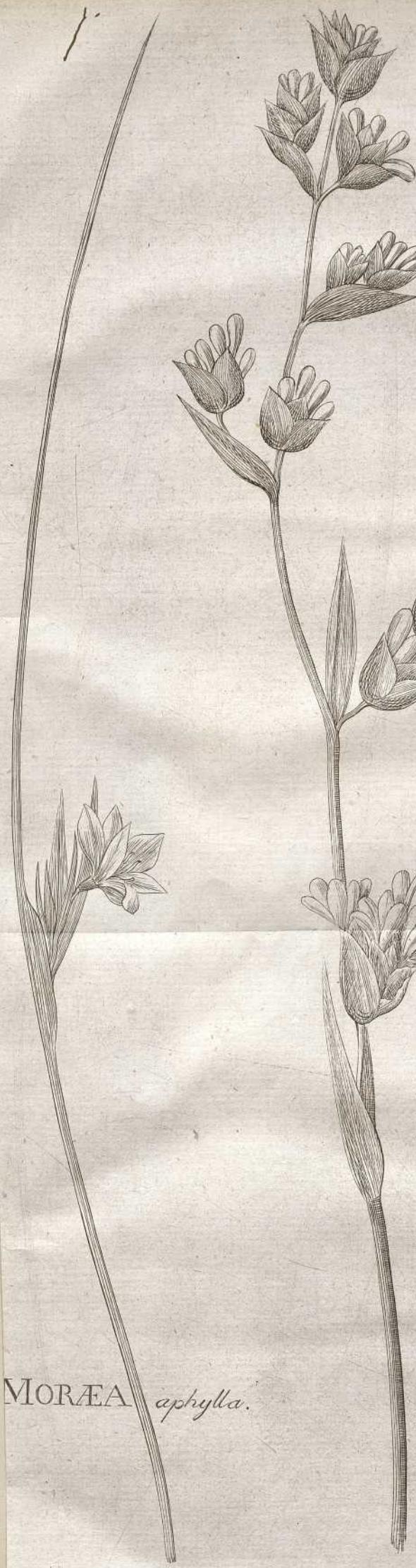

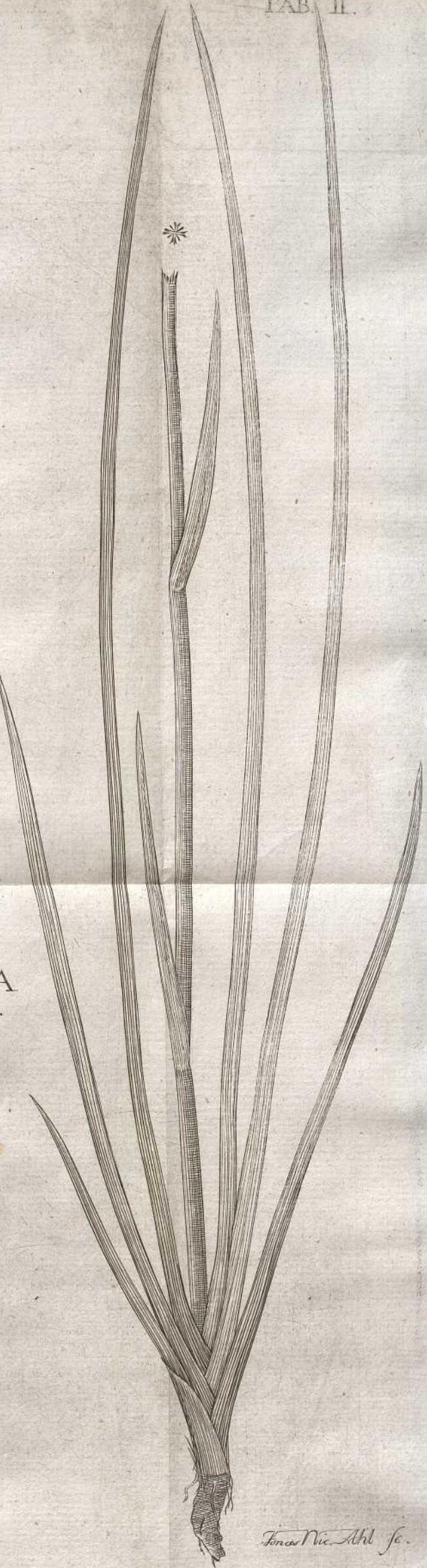

MORÆA
aphylla.

MORÆA
carulca.

Franz Nic. Ahl sc.

D. D.

R E F F T S C O,
QUEM

DISSERTATIONE BOTANICA,

CONSENSU EXP. FAC. MED. UPSAL.

PRÆSIDE

*C A R O L . P E T .
T H U N B E R G ,*

EQUITE AURAT. REG. ORD. DE VASA,

MEDIC. DOCT. PROFESS. MED. ET BOTAN. REG. ET ORD., ACAD. CÆSAR.
NAT. CURIOS. REG. SCIENT. LONDINENS. HOLMIENS. SOCIET. SCIENT. UPSAL.
PATR. HOLM. BEROL. NAT. SCRUT. LUNDENS. HARLEM. AMSTELD. ZELAND.
NIDROSIENS. HALENS. NAT. SCRUT. MEDIC. EDIMBURG. ET NAT. STUDIOS. IBID.
MEMBRO; NEC NON ACAD. SCIENT. PARIS. MONSPLEIENS. AGRICULT.
PARIS. FLORENTIN. ET BATAVIN. IND. OR. CORRESPOND.

Publico examini subjicit,

P E T R U S L U N D M A R K ,
NERICIUS.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. XVII. MAJ. MDCCCLXXXVIII.

H. A. M. S.

UP SALIAE, LITTERIS DIRECTOR. JOH. EDMAN.

*M^r l'abb^e Cour
hôtel de Brionn
Mr Poucet*

D. D.

R E F T G O,
QUEM
DISSERTATIONE BOTANICA,

CONSENSU EXP. FAC. MED. UPSAL.

PRÆSIDE

*CAROL. PET.
THUNBERG,*

EQUITE AURAT. REG. ORD. DE VASA,
MEDIC. DOCT. PROFESS. MED. ET BOTAN. REG. ET ORD., ACAD. CÆSAR.
NAT. CURIOS. REG. SCIENT. LONDINENS. HOLMIENS. SOCIET. SCIENT. UPSAL.
PATR. HÖLM. BEROL. NAT. SCRUT. LUNDENS. HARLEM. AMSTELD. ZELAND.
NIDROSIENS. HALENS. NAT. SCRUT. MEDIC. EDIMBURG. ET NAT. STUDIOS. IBD.
MEMBRO; NEC NON ACAD. SCIENT. PARIS. MONSPLEIENS. AGRICULT.
PARIS. FLORENTIN. ET BATAVIN. IND. OR. CORRESPOND.

Publico examini subjicit,

P E T R U S L U N D M A R K ,
NERICIUS.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. XVII. MAJ. MDCCCLXXXVIII.
H. A. M. S.

UPSALIÆ, LITTERIS DIRECTOR. JOH. EDMAN.

M^r l'abb^e Bouc
hôtel de Brionn
Mr Pourel

